

ಲುದ್ದು : ನಷ್ಟ ಹಂರಕ್ಕಣಿ

ಸುಜಯ ಹರಳಿ ಮತ್ತು ವೈ. ಎಸ್. ಅಮರೇಶ

ಎ.ಸಿ.ಎ.ಆರ್-ಕೃಷ್ಣ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ರಾಯಚೂರು - 584 101

ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಪರ್ಕ: 8105427775

ಇಮಾಜಿನ್: morphosis77@gmail.com

ಜತ್ತಿದ ಮೂರು ತಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಾವಿಗೆ ಬಂದು ಇತ್ತುವರ ಕೊಡುವ ‘ಲುದ್ದು’ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾವಿನ ಬೇಳೆ. ಜಿನ್ ತಂಗಳುಯೇ ಇತ್ತಿರುವುದು ಮುಗಿನಬೇಳಕು ಅದರೆ ಅನಿವಾಯಿತೆಯಂದ ಮುಂದುಜಡ್ಡರೆ ಕಿಂಟ, ರೋಗಳ ಬಾಧೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅಂತಹ ಬೇಳೆಗಳು ಕಾಯಿ ಕಟ್ಟುವ ಹಂತದಳ್ಳುಯೇ ಅನೇಕ ಕಂಟಕ ಎದುರಿನಬೇಳಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಿಂತರುವ ಬೇಳೆಯಂದ ಹೊಣೆ ಇತ್ತುವರ ಪಡೆಯಲು ಕ್ಯೂಕೋಳ್ಬಿಹುದಾದ ಕೆಲವು ಹಂರಕ್ಕಣ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತ ಇಜ್ಜದೆ.

ಲುದ್ದು (ವಿಜ್ಞಾನ ಮುಂಗೊ) ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯದ ಬೇಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 80-85 ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಬೇಳೆ. ಈ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಬೇಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಭತ್ತದ ಕಟಾವು ಆದ ನಂತರ ಕಡಿಮೆ ತೇವಾಂಶದಲ್ಲಿ ಬೇಳೆದು ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬೀದರ, ಕಲಬುಗ್ರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಬೇಳೆಯನ್ನು 1.02 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಕೇರೋಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು 0.50 ಲಕ್ಷಟನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಕೇರಿಗೆ 516 ಕೆ.ಗ್ರಾಂ ನಷ್ಟ ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಉದ್ದಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಕೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳ ಬಾಧೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ಈ ಬೇಳೆಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ರಸ ಹಿಂದುವ ಕೀಟಗಳಾದ ಸಸ್ಯಹೇನು ವುತ್ತು ದ್ವಿಪ್ರಾ ನಾಸಿ, ಅಗೋಕ್ರೋವೆಚ್ಚಿಡ್‌ನೊಣ, ವುಂಡಿಹುಳು ವುತ್ತು ಕಾಯಿಕೊರೆಯವ ಕೀಟಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವರು. ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನಂಜುರೋಗ, ಬೂದುರೋಗ ಮತ್ತು

ಸಸ್ಯಹೇನು ಬಾಧೆ ಉದ್ದು ಬೇಳೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿಪ್ರಾ ಬಾಧೆ

ಎಲೆಚುಕ್ಕೆ ರೋಗಗಳು ಬೇಳೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಧಿಸುವುದರಿಂದ ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ರಸ ಹಿಂದುವಕೀಟಗಳು: ರಸ ಹಿಂದುವ ಕೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಹೇನು ಮತ್ತು ದ್ವಿಪ್ರಾನುಸಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವರು.

ಸಸ್ಯಹೇನು

ಸಸಿಯಿಂದ ಹೂ ಬಿಡುವ ಹಂತದ ವರೆಗೂ ಇದರ ಬಾಧೆ ಹೆಚ್ಚು, ಮರಿ ಹುಳು ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಹೇನುಗಳು ಚಿಗುರೆಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿ ಸಿಹಿಯಾದ ಅಂಟನ್ನು ಹೊರಜೆಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮೆ ಬೂಸ್ಟೆ ಬೇಳೆಯುತ್ತದೆ. ಗಿಡಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಧೆ ಗೊಳಗಾದಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳು ತಿರುಚಿ ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ/ ಜೊಳ್ಳಾಗುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿಪ್ರಾನುಸಿ

ಈ ಕೀಟದ ಬಾಧೆ ಸಸಿಯಿಂದ ಕಾಯಿ ಕಟ್ಟುವ ಹಂತದವರೆಗೂ ಬರುತ್ತದೆ. ದ್ವಿಪ್ರಾನುಸಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಳೆಯ ಎಲೆ, ಹೂ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಯಿಂದ ರಸ ಹಿಂದುವುದರಿಂದ ಗಿಡಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ ಕಾಯಿಗಳು ಜೊಳ್ಳಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

- ಬದುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಡುವುದು.
- ರಸ ಹಿರುವ ಕೀಟಗಳ ಭಾಧೆ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ 1 ಮಿ. ಲೀ. ಮಿಥ್ಯೆಲ್ ಪ್ಯಾರಾಥಿಯಾನ್ 50 ಇ. ಸಿ. ಅಥವಾ 1 ಮಿ. ಲೀ. ಮೊನೊಕ್ಸ್‌ಮೋಫಾಸ್ 36 ಎಸ್.ಎಲ್. ಅಥವಾ 1.7 ಮಿ.ಲೀ. ಡ್ಯೂಮಿಥೋಯೇಟ್ 30 ಇ. ಸಿ. ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ಅಗ್ನೋಮ್ಯೇಚಿಡ್‌ನೋಣ

ಈ ನೋಣವು ಎಳೆಂರು ಎಲೆಗಳ ವೆಂಳೆ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಡುತ್ತದೆ. ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಬಂದ ಮರಿ ಹುಳುಗಳು ಕಾಂಡವನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕೊರೆದ ಕಾಂಡದ ಸಸಿಗಳು ಭಾಡಿದಂತಾಗಿ ಒಣಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕೀಟದ ಭಾಧೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಸಿಯಿಂದ ಕಾಯಿ ಕಟ್ಟುವ ಹಂತದವರೆಗೂಜರುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

- ಮುಂಚಿತವಾಗಿ (ಜೂನ್ 15 ರೊಳಗೆ) ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಬಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂಳುವುದು.
- ಈ ಕೀಟದ ಭಾದೆ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ 0.3 ಮಿ.ಲೀ. ಇಮಿಡಾಕೆಲ್ಲೋಟಿಡ್ 17.8 ಎಸ್.ಎಲ್. ಅಥವಾ 0.2 ಗ್ರಾ.ಓ ಥ್ರೈಯಾಮಿಥಾಕ್ಸಾಮ್ 25 ಡಬ್ಲೂ. ಜಿ. ಅಥವಾ 1.7 ಮಿ. ಲೀ. ಡ್ಯೂಮಿಥೋಯೇಟ್ 30 ಇ. ಸಿ. ಅಥವಾ 0.5 ಮಿ. ಲೀ. ಫಾಸ್ತಾಮಿಡಾನ್ 85 ಡಬ್ಲೂ.ಎಸ್.ಸಿ. ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ಕಾಯಿ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳು: ಈ ಹುಳು ಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಳಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರಂಧ್ರ ಕೊರೆದು ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನಿಡುತ್ತವೆ. ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮರಿ ಕೀಡೆಗಳು ಕಾಯಿಯನ್ನು ಕೊರೆದು ಬಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.

ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಹುಳುಗಳು ಹಸಿರು ಬೀಜವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ನಿರ್ವಹಣೆ

- ಬಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಜೂನ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ಪಾಕ್ಸಿಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಹುಳು ಭಾಧೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ 0.5 ಮಿ. ಲೀ. ಫೆನ್ಸ್‌ಲರೇಟ್ 20 ಇ. ಸಿ. ಅಥವಾ 2 ಮಿ. ಲೀ. ಕ್ಲಿನಾಲ್‌ಫಾಸ್ 25 ಇ. ಸಿ. ಅಥವಾ 0.5 ಮಿ.ಲೀ. ಪ್ಲಾಬೆಂಡಿ ಅಮ್ಯೆಡ್ 20 ಡಬ್ಲೂ.ಜಿ. ಅಥವಾ 0.2 ಮಿ.ಲೀ. ರೈನಾರ್ಸಿಪ್ಸ್‌ರ್ 0.2 ಎಸ್.ಸಿ. ಅಥವಾ 0.2 ಮಿ.ಲೀ. ಸ್ಪ್ರೆನೊಸಾಡ್ 45 ಎಸ್.ಸಿ. ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪರಿಸಬೇಕು.

ಮೂತಿ ಹುಳು (ಎಪಿಯೋಎಂಪ್ಲಮ್‌)

ಈ ಕೀಡೆಯ ಭಾಧೆಯ ಬಿತ್ತಿದ 30–40 ದಿವಸಗಳ ನಂತರ ಹೂವಾಡುವ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢ ದುಂಬಿಗಳೂ ಎಲೆಯು ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ಎಲೆಗಳ ಪತ್ರಹರಿತನ್ನು ತಿಂದು ಸೆಣ್ಣ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಜಿಗುರು ಮತ್ತು ಮೊಗ್ಗಾಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೊಗ್ಗುಗಳು ಒಣಗಿ ಉದುರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತತ್ತಿಗಳು ಒಡೆದು ನಂತರ ಮರಿಹುಳುಗಳು ಕಾಯಿಯೋಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಶುರುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬೇಗ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ ಕಾಯಿಗಳು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 3–10 ಮರಿಹುಳುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮರಿಹುಳು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

ನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ರಮಗಳು

- ಉದ್ದು ಬಿತ್ತನೆಯನ್ನು (ಜೂನ್ 15 ರೊಳಗೆ) ಏಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ದೀಪದ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಆಕಷಿಂಫಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಬೇಕು.

- ಪ್ರತಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಮೂಲಿಮಳ್ಳು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಶತ 50ರಷ್ಟು ಹೊವಾಡುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಶೇ 0.4 ರ ಫೇನೋವಲರೇಟನ್‌ನ್ನು ಎಕರೆಗೆ 20 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ನಂತಹ ಧೂಳೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ 1 ಮೀ.ಲೀ ಮೀಡ್ಯೂಲ್ ಪ್ಯಾರಾಥಿಯಾನ್ 50 ಇಸಿ ಅಥವಾ 0.5 ಮೀ.ಲೀ ಫೇನವಲರೇಟ್ 20 ಇಸಿ ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ 200 ರಿಂದ 250 ಲೀಟರ್ ಸಿಂಪರಣಾ ದ್ರಾವಣ ಬಳಸಬೇಕು.
- ಈಟದ ಹಾವಳಿ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕೇಟನಾಶಕಗಳನ್ನು 15 ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.
- ಕೇಟನಾಶಕಗಳ ಬದಲಿಗೆ 5 ಮೀ.ಲೀ. ಬೇವಿನ ಬೀಜದ ಮೂಲದ ನಿಂಬಿಸಿದಿನ್ ಅಥವಾ ಶೇ. 5 ರ ಬೇವಿನ ಕಷಾಯವನ್ನು ಕೂಡಕೇಟ ಹತೋಟಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದು.

ರೋಗಗಳು

ಎಲೆ ಚುಕ್ಕೆ ರೋಗ

ವೊದಲಿಗೆ ಎಲೆಂರು ವೆಂಳೆ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ದುಂಡಾಕಾರದ ಕಂಡು ಬಣ್ಣದ ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಇವು ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತದೆ. ಎಲೆಗಳ ದೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಕಂಡು ಬಣ್ಣದ ಚುಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಉದ್ದನೆಯ ಗೆರೆ ಕಾಣಬಹುದು..

ನಿರ್ವಹಣೆ

- ರೋಗರಹಿತ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಈ ರೋಗದ ಭಾಧಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಧೃರಾಮ್ 75 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ.ಪಿ. 3 ಗ್ರಾಂ/ಕೆ.ಜಿ. ಬೀಜಕ್ಕೆ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ 2 ಗ್ರಾಂ. ಮೆಂಕೋಜೆಬ್ 75 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ. ಅಥವಾ 3 ಗ್ರಾಂ. ತಾಮ್ರದ ಆಸ್ತಿಕೆಲ್ಲರ್ಪ್ರೆಡ್ 50 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ. ಅಥವಾ 1 ಮೀ. ಲೀ. ಟೆಬ್ಲಿಕೋನಾಜಾಲ್ 200 ಇ.ಸಿ. ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ಒಂದುರೋಗ

ಈ ರೋಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೂ ಬಿಡುವ ಹಂತದಿಂದ ಕಾಯಿಬಲಿಯುವ ಹಂತದ ವರೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಎಲೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಗ ಹಾಗೂ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಪ್ರೋಮ್ ಕಾಂಡದ ಮೇಲೆ ಶಿಲೀಂಧ್ರದ ಬಿಳಿಯ ಮುಡಿಯಂಥ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗಿಡಗಳು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕಿಂತ ತಿರುಗಿ ಉದುರಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಕಾಯಿಗಳು ಸಣ್ಣದಾಗಿ ವಿಕಾರಗೊಂಡು ಮಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಒಣಗುತ್ತವೆ.

ನಿರ್ವಹಣೆ : ಈ ರೋಗದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ 1.0 ಮೀ.ಲೀ. ಟೆಬ್ಲಿಕೋನಾಜೋಲ್ 250 ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ 1.0 ಗ್ರಾಂ ಹೆಗ್ನಾಕೋನಾಜೋಲ್ 5 ಇ.ಸಿ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗುವ ಶೇ. 80ರ ಗಂಧಕ ಅಥವಾ 1 ಗ್ರಾಂ ಕಾಬಿನ್‌ಡ್ಯೂಜಿಪ್‌ 50 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ.ನ್ನು ಒಂದು ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ನಂಜುರೋಗ

ಬಿಳಿ ನೊಣವು ಈ ರೋಗದ ಪ್ರಮುಖ ವಾಹಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಚಿಗುರೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಇವುಗಳ ಗಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲವು ಎಲೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕಿಂತ ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ಗಿಡಗಳು ಕುಳ್ಳಗಾಗಿರುವವು, ರೋಗ ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಾಯಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿರ್ವಹಣೆ

- ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವನ್ನೇ ಬಿತ್ತಬೇಕು.
- ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ಕಳಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ಬಿಳಿ ನೊಣದ ಹತೋಟಿಗಾಗಿ 1.5 ಮೀ.ಲೀ. ಟ್ರೈಫ್ಲೋಫಾಸ್ 40 ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ 1.7 ಮೀ.ಲೀ. ಡ್ಯೂಮೆಂಫೋಯೆಟ್ 30 ಇ.ಸಿ. ಯನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳಿಬೇಕು.
- ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿ ಕಿತ್ತು ಮಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೊಳಬೇಕು.
